

Porozumienie z Jastrzębia

PROTOKÓŁ

porozumienia zawartego przez Komisję Rządową i Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w dniu 3 września 1980 roku w Kopalni Węgla Kamiennego „Manifest Lipcowy”

W wyniku przeprowadzonych dyskusji i rozpatrzenia zgłoszonych wniosków i postulatów przyjęto następujące ustalenia:

– ustalono, że zapewnione jest pełne bezpieczeństwo strajkujących i ich przedstawicieli zgromadzonych w Zakładowych Komitetach Strajkowych oraz Międzyzakładowym Komitecie Strajkowym. Ustalenie będzie obowiązywać tak w chwili obecnej, jak i w przyszłości przez odpowiednie organa państwowe i zakłady pracy. Zabrania się stosowania szykan mających pozory legalności – dotyczy to też rodzin wyżej wymienionych. W przypadku nie przestrzegania powyższego ustalenia sprawy te będą rozpatrywane przez Komisję Mieszaną powołaną w postanowieniach końcowych. Po rozwiązaniu Komisji Mieszanej funkcję ochrony praw strajkujących przejmą nowe Władze Związków Zawodowych.

– wyjaśniono, że środki masowego przekazu poinformowały w dniu 30.08.1980 roku o ukonstytuowaniu się Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego i trwających w kopalniach i zakładach wymienionych w załączniku nr 1 strajkach od dnia 29.08.1980 r.

– poinformowano, że załogi strajkujących kopalń i zakładów pracy w pełni popierają 21 postulatów wysuniętych przez strajkujące zakłady Wybrzeża a w szczególności punktu dotyczącego związków zawodowych.

Do żądań wysuniętych przez zakłady pracy Wybrzeża dołączono postulaty zakładów strajkujących; dotyczące one spraw płacowych, socjalno-bytowych oraz zarządzania i organizacji pracy,

– ustalono podnoszenie zarobków w ścisłej relacji ze wzrostem kosztów utrzymania z rozpoczęciem realizacji w IV kw. br.

– uzgodniono realizację postulatu wypłat wszystkich premii, zgodnie z ich przeznaczeniem i regulaminem premiowania,

– ustalono wprowadzić jednolite świadczenia rodzinne dla wszystkich ludzi pracy w PRL posiadających ro-

dziny. Chodzi o podwyżkę wyrównującą do wysokości pobieranych w wojsku i milicji,

– uzgodniono, że zostanie wyznaczony pułap płac maksymalnych i minimalnych z terminem realizacji od 1 stycznia 1981 roku,

– przyjęto zasadę bezwzględnego przestrzegania dyscypliny wypłacania wszelkich dodatków związanych z warunkami, pracy oraz przyznania dodatków na odpowiednich stanowiskach z tytułu szkodliwości pracy w zakładach przeróbczych z terminem realizacji od 1.10.1980 roku (z wyrównaniem za miesiąc wrzesień),

– przyjęto, aby dodatek stabilizacyjny wypłacany dla pracowników nowoprzyjętych był przedłużony na taki okres i w takiej wysokości, aby wyrównać go przez wzrost Karty Górnika. Równocześnie przyjmuje się do realizacji postulat zwiększenia procentu wymiaru Karty Górnika dla pracowników o stażu pracy od 15 lat wzwyż, w terminie realizacji do 31.12.1981 roku,

– ustalono zasadę, że za dni strajku dla pracowników w nim uczestniczących zapłatą będzie dniówka wg osobistego zaszeregowania i nie utracenie wszelkich przywilejów,

– ustalono, że wprowadza się wszystkie wolne soboty i niedziele, począwszy od 1 stycznia 1981 roku. Przyjmuje się zasadę bezwarunkowego przestrzegania dobrowolności pracy w dniach ustawowo wolnych, począwszy od 1.09.1980 roku,

– ustalono zniesienie 4-brygadowego systemu pracy w kopalniach „Jastrzębie”, „ZMP” i „1 Maja” z terminem realizacji do 15.09.1980 roku, w pozostałych kopalniach według uznania załóg z terminem realizacji do 1.10.1980 roku,

– Komisja Rządowa przyjęła do wiadomości postulaty Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, dotyczące skrócenia wieku emerytalnego dla pracowników dółowych w górnictwie do 50 lat i obniżenia wieku o 5 lat dla pozostałych pracowników, równocześnie wprowa-

dzenia zasady udzielania pełnej emerytury pracownikom dołowym, którzy przepracowali 25 lat na dole, niezależnie od wieku emerytalnego. Postulaty zostaną przedłożone Sejmowi PRL,

- ustalono zwiększenie kontroli Związków Zawodowych nad pracą służby zdrowia oraz uzależnić przyznanie wszelkich nagród dla zakładowej służby zdrowia od opinii Związków Zawodowych,

- ustalono, że pracownicy górnictwa mieszkający w domach górnika i w kwaterach prywatnych otrzymają odpowiedni dodatek za rozłąkę, Minister Górnictwa przedłoży w tej sprawie odpowiednie propozycje do dnia 31. XII. 1980 roku i sposób ich realizacji,

- ustalono, że zabrania się od zaraz oddelegowywania do wszelkich prac poza zakładem pracy pracowników będących na etatach danego zakładu pracy,

- ustalona uniezależnienie przywilejów w formie 14. pensji i dodatkowej Karty Górnika od ustalonych urlopów okolicznościowych, absencji powypadkowej, okresu rehabilitacji oraz absencji chorobowej wynikającej z choroby zawodowej,

- ustalono, że dla pracowników o stażu pracy dłuższym niż dwa lata, przy jednorazowej dłuższej absencji chorobowej, sprawy te będą załatwiane indywidualnie na wniosek Związków Zawodowych,

- wysunięto postulat do Związków Zawodowych, aby okres absencji chorobowej, od której uzależniana jest wypłata 14. pensji, zwiększyć z obowiązujących obecnie 6 dni do ilości dni przysługującego urlopu dla danego pracownika, jak również rozważyć możliwość wypłacania 14. pensji w okresach miesięcznych,

- zalicza się pylicę płuc do chorób zawodowych, zaliczenie innych chorób do chorób zawodowych uzależnia się od opinii Związków Zawodowych,

- przyjęto postulat likwidacji talonów na atrakcyjne towary przemysłowe z jednoczesnym zwiększeniem ich podaży,

- uzgodniono, że zatrudnienie w godzinach nadliczbowych może być tylko na zasadzie dobrowolności przy zachowaniu pełnego wynagrodzenia za tę pracę, a w przypadku polecenia i nie podjęcia pracy nie można z tego tytułu wyciągać żadnych sankcji karnych i dyscyplinarnych. Obowiązek wykonania pracy w godzinach nadliczbowych dotyczy tylko ratowania życia ludzkiego lub mienia zakładu,

- ustalano, że zapewni się pracownikom dozoru ośmiogodzinny dzień pracy, w którym winny zmieścić się wszystkie jego obowiązki. Wyjątek stanowią pracownicy od kierownika robót wzwyz, bez utraty dodatku funkcyjnego,

- ustalono, że sprzedaż mięsa i jego przetworów będzie się odbywała tylko w sklepach ogólnej sieci handlowej. Równocześnie należy poprawić radykalnie zaopatrzenie i powiększyć asortyment wyrobów mięsnych i ich jakość,

- przyjęto zasadę, że wszyscy pracownicy zatrudnieni w resorcie górnictwa otrzymają deputat węglowy,

niezależnie od miejsca ich zamieszkania, wysokość deputatu zostanie zróżnicowana w zależności od rodzaju wykonywanej pracy i opinii Związków Zawodowych,

- ustalono przeanalizować zatrudnienie administracji i ograniczyć je do koniecznych potrzeb,

- przyjęto postulat, aby do nowej ustawy o Związkach Zawodowych wnioskować uprawnienia stawiania wniosków o zmianach kadrowych w zakładach pracy,

- przyjęto konieczność racjonalnej gospodarki zasobami węgla traktując go jako rzeczywiste dobro ogólnonarodowe,

- ustalono, że należy przestrzegać zakazu zatrudnienia pracowników do pracy na rzecz kierownictwa zakładów.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

W wyniku pracy Komisji Rządowej i Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w KWK „Manifest Lipcowy” przygotowano i podpisano porozumienie.

Prezes Rady Ministrów powoła Komisję Mieszaną składającą się z przedstawicieli rządu, władz wojewódzkich i Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego. Przewodniczącym Komisji będzie przedstawiciel rządu, a zastępcami: przedstawiciele władz wojewódzkich i Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego. Zadaniem Komisji będzie czuwanie nad realizacją ustaleń porozumienia i informowania załóg o przebiegu pracy Komisji i realizacji porozumienia.

Wchodzących w skład Komisji reprezentantów strajkujących załóg wyłoni sam Międzyzakładowy Komitet Strajkowy. Władze rządowe i wojewódzkie reprezentowane będą przez 10 osób łącznie. Międzyzakładowy Komitet Strajkowy reprezentowany będzie również przez 10 osób.

Zakładowe Komitety Strajkowe z chwilą zakończenia strajku przyjmą nazwę Zakładowych Komisji Robotniczych i zachowają uprawnienia do korzystania z radiowęzła zakładowego na równych prawach z innymi organizacjami.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy z chwilą zakończenia strajku przekształca się w Międzyzakładową Komisję Robotniczą.

Prezydent miasta Jastrzębia udostępni dla międzyzakładowej Komisji Robotniczej odpowiedni lokal na terenie miasta Jastrzębia. Koszty administracyjne związane z utrzymaniem lokalu Międzyzakładowej Komisji Robotniczej pokrywane będą z funduszy dotychczasowych Związków Zawodowych.

Zakładowe Komisje Robotnicze i Międzyzakładowa Komisja Robotnicza zostaną rozwiązane z chwilą przeprowadzenia demokratycznych wyborów nowych Związków Zawodowych działających na zasadach zawartych w protokole porozumienia podpisanego w Stoczni Gdańskiej dnia 31.08.1980 roku.

Do czasu rozwiązania Międzyzakładowej Komisji Robotniczej i Zakładowych Komisji Robotniczych zakłady

pracy będą wypłacać działającym tam osobom wynagrodzenie wyliczone ze średniego zarobku z ostatnich trzech miesięcy. Ilość osób wchodzących w skład poszczególnych komisji ustali Komisja Mieszana.

W Komisji Mieszanej ustanawia się 4-osobowe prezydium: przewodniczący i zastępcy przewodniczącego i jeden delegat Międzyzakładowej Komisji Robotniczej. W przypadku powstania spornych kwestii, strony – przed podjęciem jakichkolwiek działań – mają obowiązek wzajemnych konsultacji w ramach prezydium Komisji lub w całym składzie Komisji.

Postanawia się, że wszystkie wnioski i postulaty, które wpłynęły do Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w czasie jego działalności będą rozpatrzone przez wyżej wymienioną Komisję. O sposobie ich realizacji zainteresowane załogi będą poinformowane.

Załącznik nr 2 obejmuje imienny wykaz osób, którym udzielono pisemnego zapewnienia niekaralności za działalność strajkową.

Załączniki nr 1 i 2 stanowią integralną część niniejszego protokołu. Międzyzakładowy Komitet Strajkowy zarządza przerwaniem strajku i podjęcie pracy z dniem 4.IX.1980 roku na zmianie pierwszej.

Międzyzakładowy Komitet Strajkowy apeluje również do wszystkich załóg biorących udział w strajku o dołożenie wszelkich starań zmierzających do nadrobienia, w jak najkrótszym czasie, strat jakie gospodarka narodowa poniosła w wyniku strajku.

Uzgodniono, że treść końcowego porozumienia ogłoszona zostanie w całości w lokalnych środkach masowego przekazu (prasa, radio, telewizja) oraz przekazana w całości PAP celem zamieszczenia w serwisie informacyjnym.

PREZYDIUM MIĘDZYZAKŁADOWEGO KOMITETU STRAJKOWEGO

Przewodniczący:

Jarosław Sienkiewicz

Wiceprzewodniczący:

Stefan Pałka

Wiceprzewodniczący:

Tadeusz Jedynak

Członkowie:

Jan Jarliński

Piotr Musiał

Andrzej Winczewski

Marian Kosiński

Roman Kempański

Mieczysław Sawicki

Kazimierz Stolarski

Ryszard Kuś

Wacław Kołodyński

Władysław Kołduński

Grzegorz Stawski

KOMISJA RZĄDOWA

Przewodniczący:

Aleksander Kopeć

– Wiceprezes Rady Ministrów
Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Członkowie:

Andrzej Żabiński

– Z-ca Członka Biura Politycznego,
Sekretarz KC PZPR

Włodzimierz Lejczak

– Minister Górnictwa

Wiesław Kiczán

– Sekretarz KW PZPR

Mieczysław Glanowski

– Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Górnictwa

Zdzisław Gorczyca

– Z-ca Wojewody Katowickiego

Jerzy Nawrocki

– Rektor Politechniki Śląskiej

ZAŁĄCZNIK NR 1

do Protokołu porozumienia zawartego przez Komisję Rządową i Międzyzakładowy Komitet Strajkowy
w dniu 3. IX. 1980 r. w Kopalni Węgla Kamiennego „Manifest Lipcowy”

Lista strajkujących załóg zrzeszonych przy Międzyzakładowym Komitecie Strajkowym w Kopalni Węgla Kamiennego „Manifest Lipcowy”:

1. KWK „Manifest Lipcowy”
2. KWK „Borynia”
3. KWK „Jastrzębie”
4. KWK „ZMP”
5. KWK „Suszec”
6. KWK „Moszczenica”
7. KWK „XXX-lecia PRL”
8. KWK „Rymer”
9. KWK „Anna”
10. KWK „1 Maja”
11. KWK „Bolesław Śmiały”
12. KWK „Marcel”
13. KWK „Wujek”
14. KWK „Julian”
15. KWK „Rydułtowy”
16. KWK „Piaś”
17. KWK „Kaczyce”
18. KWK „Śląsk”
19. KWK „Janina”
20. KWK „Staszic”
21. KWK „Polska”
22. KWK „Wieczorek”
23. KWK „Halemba”
24. KWK „Zabrze” – Ruch Bielszowice
25. KWK „Katowice”
26. PRG Rybnik
27. PRG Jastrzębie
28. Oddział PRG Bytom przy KWK „Pokój”
29. Oddział PRG Mysłowice przy KWK „Janina”
30. Oddział PBSz Bytom Rejon Rybnik
31. ZPRE PW Elrow – Rybnik
32. ZEG Tychy, Wydział produkcji
Wodzisław-Pszów
33. Baza Remontowo-Budowlana przy KWK „Manifest
Lipcowy”
34. Zespół Szkół Zawodowych przy KWK „Manifest
Lipcowy”
35. PST PW Jastrzębie
36. ZTK i GK Rybnik
37. ZGM Jastrzębie
38. PCSBW Bzie Zameckie
39. PTSBW Jastrzębie-Bzie
40. WPK Jastrzębie
41. WPRInż. Bzie Zameckie
42. ZRInż. Żory
43. MPGK Jastrzębie
44. OPEC Jastrzębie
45. FADOM Bzie Zameckie
46. Baza Techniczna PEBEROW Żory
47. UPT Wodzisław Śląski 1
48. UPT Jastrzębie Zdrój 5
49. Dom Mody „Elegancja”
50. ZAMPOL Jastrzębie
51. ZNP Jastrzębie (Szkoły Podstawowe 3, 4, 6, 9, 10,
12, 13, 15)
52. PRHW Rybnik filia w Wodzisławiu
53. Pollena-Salon Piękności nr 5 w Jastrzębiu
54. KWK „Brzeszcze”
55. KWK „Pokój”
56. KWK „Nowy Wirek”